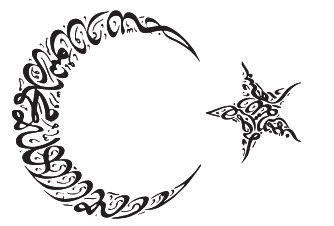

Milli Hakimiyet

Yüzüncü yıl özel sayı.

23 Nisan 1920 - 23 Nisan 2020

Ücretsizdir.

MECLİSİN AÇILIŞ HAZIRLIKLARI

Büyük Millet Meclisinin açılışı hakkında 21 Nisan 1920 günü Heyet-i Temsiliye tarafından bir genelge yayınlandı. Mustafa Kemal Paşa imzasıyla tüm illerdeki mülkî ve askerî erkana gönderilen genelgede Meclisin 23 Nisan 1920 Cuma günü açılacağı bildirildi. Genelgede Meclisin açılışının Cuma'ya tesadüf ettirilmesiyle o günün kutsiyetinden istifade edilmesinin amaçlandığı ifade edildi. Ayrıca açılıştan önce bütün milletvekillerinin Hacı Bayram Veli Câmi-i Şerifi'nde Cuma namazı kılacakları ve Kur'an'ın nurlarından ve salâttan feyz alınacağı vurgulandı. Namazdan sonra ise Sakal-ı şerif ve sancak-ı şerif taşınarak toplu halde Meclis binasına yürünecek.

Heyet-i Temsiliye emri uyarınca aynı gün Ankara'da hatim indirilecek ve Buhârî-i Şerif de okunacak. Hatim duası ise Meclis binasının önünde yapılacak. Duanın ve kurbanların kesilmesini müteakiben Meclis çalışmalarına başlayacak. Törenin güvenliğinden ise Kolordu Komutanlığı sorumlu olacak.

Söz konusu genelge ile “kutsal ve yaralı vatanımızın” her köşesinde aynı şekilde bugünden başlayarak (21 Nisan Çarşamba) Buhârîler okunup hatimler indirilmesi ve Cuma günü ezandan önce minarelerde salâvâtlar getirilmesi istendi. Son olarak genelgenin vatanın en ücre köşelerine kadar ulaşmasının sağlanması için gerekli tedbirlerin alınması talep edildi.

Genelgenin tam metni iç sayfada

MİSAK-I MİLLÎ KARARLARI

28 Ocak 1920 günü Son Osmanlı Mebusan Meclisi tarafından onaylanan Misak-ı Milli Kararları, Milli Mücadelemizin temel ilkelerindendir. Bu bakımdan söz konusu kararların Büyük Millet Meclisi tarafından da benimsendiği açıktır.

Söz konusu kararlar iç sayfada

MEHMET AKİF MECLİS'E GELİYOR

Milletimizin büyük edip ve fikir adamlarından Mehmet Akif Bey, İstanbul'daki resmî görevlerini bırakarak Ankara'ya geldi. Sebül'ür-Reşad dergisini çıkaran Mehmet Akif Bey, Milli Mücadele'nin en önemli destekçilerinden birisi olarak kabul ediliyor. Akif'in Ankara'ya geleceğinin belli olmasından sonra Meclis Başkanı Mustafa Kemal Paşa, Konya'da bulunan 12. Kolordu Komutanı Fahrettin Paşa'ya bir telgraf çekti. Mustafa Kemal Paşa, telgrafta Mehmet Akif Beyin Burdur'dan mebus seçtirilmesini istedi. Böylece Akif'in fikirlerinden Meclis çatısı altında istifade etmek mümkün olacak. Öte yandan Mehmet Akif Beyin Sebül'ür-Reşad dergisini de Ankara'da çıkarması bekleniyor. ■

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ AÇILDI

Milli İrade Ankara'da Tecelli Edecek.

Bugün, Ankara, tarihindeki en önemli günü yaşadı. Anadolu'nun ortasındaki bu bozkır şehri bir milletin umutlarının yeşerdiği yer oldu. Milletimizin istiklal mücadelesini tek elden yürütmek için oluşturulan Büyük Millet Meclisi Ankara'da toplandı. 16 Mart 1920 tarihinde Mustafa Kemal Paşa imzasıyla vilayetlere bir tebligat yollanmıştı. Tebligatta, Mebusan Meclisinden gelen üyelerin yanında yeni seçilecek mebusların Ankara'ya gelmeleri istenmişti. Bu şekilde Ankara'da buluşan mebuslar 23 Nisan 1920 Cuma günü önce Hacı Bayram Camii'ne giderek namazlarını eda ettiler. Namazı Kuran-ı Kerim tilaveti takip etti. Ardından cemaat, cami avlusunda toplandı. Sinop mebusu Hoca Abdullah Efendi başına bir rahle koydu. Bu rahlenin üzerine yeşil bir örtü serildi. Üzerine de Kur'an-ı Kerim ile Sakal-ı şerif konuldu. Mustafa Kemal Paşa başta olmak üzere milletvekilleri, askerler, memurlar halktan oluşan kalabalık bir topluluk yol boyunca dizili askerler arasından geçti. Grup, tekbirler eşliğinde Meclis çalışmaları için kullanılması kararlaştırılan Türk Ocağı binasına geldi. Gerek camiide gerekse Meclis önünde yapılan tören sırasında Ankara halkının ve

PARİS KONFERANSINA DAVET

İtilaf devletleri, 22 Nisan 1920 tarihinde İstanbul hükümetini Paris'te düzenlenen barış konferansına davet etti. Bilindiği üzere Birinci Dünya Savaşının sona ermesinden sonra Paris'te bundan sonraki dünya düzenine dair bir dizi görüşme düzenleniyor. Konferansın geldiği aşamada, İtilaf devletleri tarafından Osmanlı Devleti görüşmelere çağrıldı. Buna karşılık, İstanbul'un hâlihazırda işgal altında olması nedeniyle bu görüşmelerin sağlığı çok sayıda eleştiriye konu oldu. Nitekim Büyük Millet Meclisi kendisini adeta yok sayan bu karara sert tepki gösterdi. Mustafa Kemal Paşa, yabancı devletlere bir nota göndererek 23 Nisan 1920 tarihinde Büyük Millet Meclisinin açıldığını hatırlattı. Dolayısıyla görüşmelerde Türk milletini temsil hakkının Ankara hükümetinde olduğu tüm dünyaya bildirilmiş oldu. ■

Milli Mücadeleye destek için vatanın dört bir bucağından gelen insanların heyecanları dikkat çekti. Hocalar, Meclis'in önünde, Hacı Bayram Camii'nde okunan Kur'an-ı Kerim'in duasını yaptılar ve Buhari-i Şerif okudular. Böylece Meclis, Hacı Bayram-ı Veli hazretlerinin manevi nezaretinde açıldı. Oluşan bu duygusal atmosferde pek çok kişinin gözlerinin dolduğu görüldü. Kadın, erkek, genç, yaşlı demeden binlerce insan bir milletin kaderini yeniden değişmesinin ilk

anına tanıklık etti. Bunu müteakiben ülkenin değişik yerlerinden gelen mebuslar milletin duaları eşliğinde çalışmalarına başlamak üzere binaya girdiler. İlk gün Meclis oturumunu en yaşlı üye sıfatıyla Sinop Milletvekili Şerif Bey yönetti. Şerif Bey, yaptığı konuşmada İstanbul'un işgali nedeniyle Meclis-i Mebusan'ın faaliyetlerine son vermek zorunda kaldığını vurguladı. Ancak milletimizin esareti hiçbir zaman kabul etmeyeceğini hatırlattı.

Haberin devamı iç sayfada

Meclis Başkanlığına Mustafa Kemal Paşa Seçildi

24 Nisan 1920 tarihli Meclis oturumunda geçici başkan Sinop Mebusu Şerif Bey tarafından ilk söz Mustafa Kemal Paşaya verildi. Paşa, uzun bir konuşmayla ülkenin içinde bulunduğu durum hakkında mebuslara bilgi verdi. Mustafa Kemal Paşa, Mondros Mütarekesin

den Meclisin açıldığı güne kadar yaşanan gelişmeleri tek tek anlattı. Paşa, konuşmasını “Davamızın yasalara uygunluğu ve bütün milletve milletlerin, insanlık hak ve hukukundan paylarını almış olduğuna inandığımız yüreklerinin, bizimle birlik ve bize daima yardımcı ve

İCRA VEKİLLERİ HEYETİ OLUŞTURULDU

Meclisin çalışmalarına başlamasının ardından Mustafa Kemal Paşa, devlet faaliyetlerine ilişkin sorumluluğun Heyet-i Temsiliye'den Büyük Millet Meclisine geçmesi gerektiğini söyledi. İçinde bulunulan savaş şartları nedeniyle tüm sorumluluğun Meclis'te olması gerektiğini vurgulayan Paşa, “Millet biz buraya beş kişinin eline Milleti terk edelim diye göndermemiştir” ifadelerini kullandı. Bunun üzerine Meclis'te görüşülen İcra Vekilleri Heyeti Oluşturulmasına Dair Kanun kabul edildi. Söz konusu kanunla mebuslar arasından seçilen ve on bir kişiden oluşan İcra Vekilleri Heyeti kuruldu. İcra Vekilleri Heyeti şu isimlerden oluştu:

İcra Vekilleri Heyeti Reisi:
Mustafa Kemal Paşa (Ankara)
Umur-ı Şer'îye Vekili:
Mustafa Fehmi Efendi (Bursa)
Müdafaa-i Milliye Vekili:
Fevzi Paşa (Kozan)
Adliye Vekili:
Celalettin Arif Bey (Erzurum)
Dâhiliye Vekili:
Cami Bey (Aydın)
Hariciye Vekili:
Bekir Sami Bey (Amasya)
Maliye Vekili:
Hakkı Behiç Bey (Denizli)
Maarif Vekili:
Rıza Nur Bey (Sinop)
Nafia Vekili:
İsmail Fazıl Paşa (Yozgat)
Umur-i İktisadiye Vekili:
Yusuf Kemal Bey (Kastamonu)
Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekili:
Dr. Adnan Bey (İstanbul)
Erkân-ı Harbiye Umumiye Reisi:
İsmet Bey (Edirne)

destek olduğuna güvenimiz tamdır. Başarı ümitlerimizin kalplerimizde bir an bile karamsarlığa düşmemesini sağlayacak olan, sonsuz gücümüzdür, özellikle yüce Allah, her zaman bizimledir.” sözleriyle tamamladı.

Haberin devamı iç sayfada

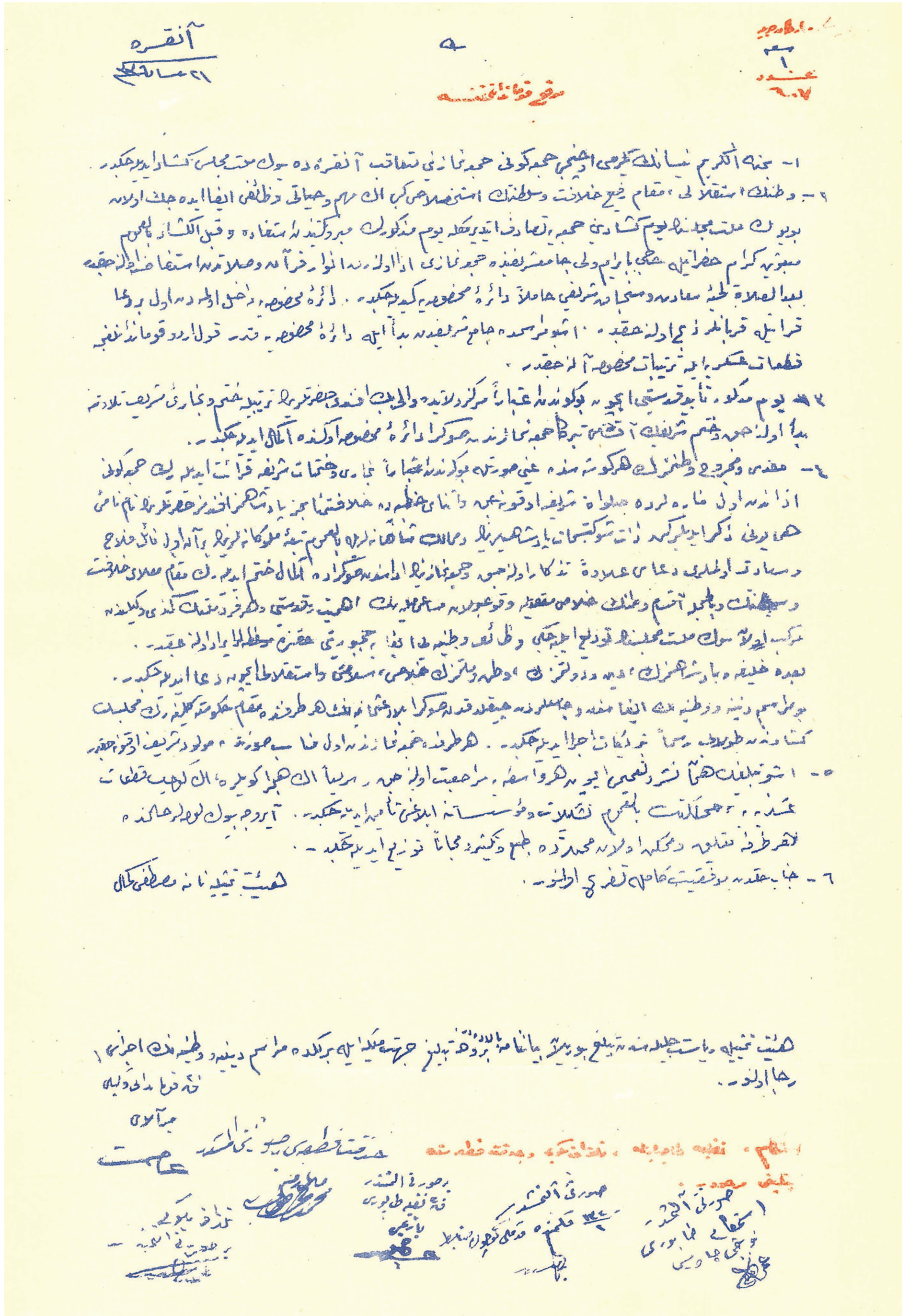

MECLİSİN AÇILIŞI HAKKINDA HEY'ET-İ TEMSİLİYE GENELGESİ

1. Allah'ın cömert ihsanı ile Nisan'ın yirmiüçüncü cuma günü, cuma namazından sonra Ankara'da Büyük Millet Meclisi açılacaktır.
2. Vatanın istiklâli, hilâfet ve saltanatın kurtarılması gibi en mühim ve hayatî görevleri ifâ edecek olan Büyük Millet Meclisi'nin açılış gününü Cuma'ya tesadüf ettirmekle o günün mübarek olmasından istifade için açılıştan önce bütün milletvekilleri ile Hacı Bayram Velî Câmi-i Şerifi'nde Cuma namazı kılınarak Kur'an'ın nurlarından ve salâttan feyzalınacaktır. Namazdan sonra sakal-ı şerif ve sancak-ı şerif taşınarak daireye gidilecektir. İçeriye girilmeden önce bir dua okunacak ve kurbanlar kesilecektir. Tören sırasında camiden Meclis'e kadar Kolordu Kumandanlığı tarafından askerî birliklere özel tertibat aldırılacaktır.
3. O günün kudsîyetini sonsuza kadar ulaştırmak maksadıyla bugünden itibaren vilâyet merkezinde Vali Beyefendi Hazretleri'nin düzenlemesi ile hatim indiriltilip Buhârî-i Şerif okutulacak, hatmin geri kalan kısmı Cuma namazından sonra Meclis'in önünde tamamlanacaktır.
4. Kutsal ve yaralı vatanımızın her köşesinde aynı şekilde bugünden başlayarak Buhâriler okunup hatimler indirilecek, Cuma günü ezandan önce minarelerde salâvâtlar getirilecek, hutbede halifemiz padişahımız efendimizin ismi zikredilirken padişahın ve teb'anın biran önce kurtulup saadete ermesi duası da ilâveten okunacaktır. Cuma namazının kılınmasından sonra hatim tamamlanarak hilâfet ve saltanat ile vatanın her tarafının kurtulması maksadıyla yapılan millî çalışmaların önemi ve kutsallığı, milletin her ferdinin vekillerinden meydana gelen Büyük Millet Meclisi'nin yapacağı vatanî vazifeyi ifa mecburiyeti hakkında öğütler verilecektir. Daha sonra halife ve pâdişahımızın, din ve devletimizin, vatan ve milletimizin kurtuluşu, selâmeti ve istiklâli için dua edilecektir. Bu dinî ve vatanî merasimin tamamlanıp camilerden çıkılmasından sonra Osmanlı topraklarının her tarafından hükümet makamına gelinerek Meclis'in açılmasından dolayı resmî tebrikler sunulacaktır. Yine her tarafta Cuma namazından önce uygun şekilde Mevlid-i Şerif okunacaktır.
5. İşbu tebliğin hemen yayınlanıp gönderilmesi için bütün vasıtalarla başvurulacak ve hızlı bir şekilde en ücra köylere, en küçük askerî kıt'alara ve memleketin bütün kuruluşlarına ve müesseselerine yollanması sağlanacaktır. Ayrıca büyük levhalar hâlinde her tarafa asılacak ve mümkün olan yerlerde bastırılıp bedava olarak dağıtılacaktır.
6. Cenâb-ı Hakk'a tam bir muvaffakiyet için niyaz edip yalvarıyoruz.

Temsil Heyeti adına Mustafa Kemal

(Kaynak: Murat Bardakçı, Habertürk Gazetesi, 23.04.2016)

Geçici Başkan Şerif Bey, "Tevfik-i ilahi ile milletimizin iç ve dış tam bağımsızlığı çerçevesinde kaderini bizzat üstlenmeye ve yönetmeye başladığını bütün dünyaya ilan ederek Büyük Millet Meclisi'ni açıyorum." ifadelerini kullandı.

Şerif Bey'in bu açıklamasıyla yeni açılacak meclise ne ad verileceği soruları da cevap buldu. Türk milletini bağımsızlığa taşıyacak parlamen-tonun adı Büyük Millet Meclisi oldu. Açılış konuşmasının ardından geçici başkan tarafından ilk söz

Ankara Mebusu Mustafa Kemal Paşa'ya verildi. Paşa hazretleri tarafından Meclis'in hangi üye-lerden oluşacağı kısaca izah edildi. Paşa, mazbataların geçerliliğinin tespiti için bir komisyon kurulmasını önerdi. Bu öneri kabul edildi.

Mazbataların incelenmesi için beş kişilik komisyon kurulması kararı alındı. Yapılacak değerlendirmelerin akabinde Meclis vakit kaybetmeden 24 Nisan 1920 itibariyle çalışmalarına devam etti. Meclisin ilk oturumuna 115 milletvekilinin katıldığı tespit edildi. ■

MİSAK-I MİLLİ KARARLARI

Madde 1: Devlet-i Osmaniye'nin münhasıran Arap ekseriyetiyle meskûn olup 30 Teşrinievvel 1918 tarihli mütarekenin hîn-i akdinde muhasım orduların işgali altında kalan aksamının mukadderatı, ahalisinin serbestçe beyan edecekleri ârâya tevfikân tayin edilmek lazım geleceğinden, mezkûr hatt-ı mütareke dâhil ve haricinde dinen, irfânen, emelen müttehit ve yekdiğerine karşı hürmet-i mütakabile ve fedakarlık hissiyatıyla meşhûn ve hukuk-ı ırkıye ve ictimaiye-leriyle şerâit-i muhiyiyelerine tamamıyla riayetkar, Osmanlı İslam ekseriyetiyle meskun bulunan aksamın heyet-i mecmuası hakikaten veya hükmen hiçbir sebeple tefrik kabul etmez bir külldür.

Madde 2: Ahalisi ilk serbest kaldıkları zamanda ârâ-yı âmmeleriyle anavatana iltihak etmiş olan Elviye-i Selase için lede'l-icap tekrar serbestçe ârâ-yı âmmeye müracaat edilmesini kabul ederiz.

Madde 3: Türkiye sulhuna talik edilen Garbî Trakya vaziyet-i hukukiyesinin tespiti de sekenesinin kemal-i hürriyetle beyan edecekleri ârâya teb'an vaki olmalıdır.

Madde 4: Makarr-ı Hilafet-i İslamiye ve Payitaht-ı Saltanat-ı Seniye ve Merkez-i Hükümet-i Osmaniye olan İstanbul şehriyle Marmara denizinin emniyeti her türlü halelden masun olmalıdır. Bu esas mahfuz kalmak şartıyla Akdeniz ve Karadeniz Boğazlarının ticaret ve münakalat-ı âleme küşadı hakkında, bizimle sair bi'l-umum alakadar devletlerin müttefikan verecekleri karar muteberdir.

Madde 5: Düvel-i İtilafiye ile muhasımları ve bazı müşarikleri arasında takarrür eden esasât-ı ahdiye dairesinde ekalliyetler hukuku -memalik-i mütecaviredeki Müslüman ahalinin de aynı hukuktan istifade etmeleri emniyesiyle tarafımızdan teyid ve temin edilecektir.

Madde 6: Millî ve iktisadi inkişafâtımız daire-i imkana girmek ve daha asrî bir idare-i muntazama şeklinde tedvir-i umûra muvaffak olabilmek için her devlet gibi bizim de temin-i esbab ve inkişafâtımızda istiklal ve serbesti-i tamme mazhar olmamız üssü'l-esas-ı hayat ve bekamızdır. Bu sebeple siyasî, adlî, malî ve sair inkişafâtımıza mani kuyûda muhalifiz.

Tahakkuk edecek düyûnâtımızın şerâit-i tesviyesi de bu esasâta mugayir olmayacaktır.

MECLİS BAŞKANLIĞINA MUSTAFA KEMAL SEÇİLDİ

Konuşmaların ardından yapılan seçimlerle Ankara Mebusu Mustafa Kemal Paşa Büyük Millet Meclisi Başkanlığına seçildi. Mustafa Kemal Paşa, seçimlerden sonra yaptığı konuşmayla mebuslara teşekkür etti. Meclis Başkanı Mustafa Kemal Paşa konuşmasında “Saygıdeğer Efendiler! Milletin bütün geleceğine fiilen ve tamamen el koymaya, hilâfet ve saltanat makamını düşmüş olduğu esaretten kurtarmaya ve memleketin bütünlük ve kurtuluşu uğrunda her fedakârlığı büyük bir kararlılıkla göze almaya karar vermiş olan Yüce Meclisinin Başkanlığına seçilmek suretiyle hakkımda esirgemediğiniz güven ve sevgiye teşekkür borçluyum” ifadelerini kullandı. Meclis Başkanlığı seçiminin ardından Başkanlık Divanı üyelikleri için de seçimler yapıldı. Seçimler neticesinde ikinci başkanlığa Erzurum Mebusu Cemaleddin Arif Bey getirildi. Anayasa hukukçusu olan Calededdin Arif Bey, kapatılan Mebusan Meclisinin de başkanlığını yapıyordu. Birinci Başkanvekili Konya mebusu Abdulhalim Çelebi ve ikinci başkanvekili ise Kırşehir Mebusu Cemaleddin Çelebi oldu. Abdulhalim Çelebi, Mevlana Dergahı, Cemaleddin Çelebi ise Hacı Bektaş-ı Veli Dergahı postnisidir. Bu durum, Milli Mücadelemizde ülkemizin bir bütün halinde hareket ettiğinin en önemli göstergesidir. Ayrıca divanda görev yapacak kâtip üyeler de belirlendi. ■

MALTA SÜRGÜNLERİ

İşgal Devletleri, millî hedeflerimiz doğrultusunda çalışan siyasetçi, bürokrat, yazar, gazeteci, asker ve aydınları Malta adasına sürgüne göndermeye devam ediyor. Son olarak Meclis-i Mebusan'ın basılarak faaliyetlerine son verilmesinden sonra Rauf Bey, Kara Vasıf Bey, Mersinli Cemal Paşa, Aka Gündüz Bey ve Süleyman Nazif Beyin de aralarında olduğu çok sayıda kişi 22 ve 27 Mayıs tarihlerinde iki ayrı grup halinde Malta'ya gönderildi. Daha önce de Ziya Gökalp Bey, Ali İhsan Paşa, Şeyhülislam Ürgüplü Hayri Efendi, Ağaoğlu Ahmet Bey, Kara Kemal Bey ve Sait Halim Paşa gibi milletimizin önemli simaları Malta'ya gönderilmişti. Malta'da bulunanların ailelerine yazdıkları mektuplardan, maneviyatlarını korudukları milletin bağımsızlığı idealinden asla vazgeçmedikleri gayet iyi anlaşılmaktadır. Malta Sürgünlerinin amacının hem bu kişileri millet lehindeki çalışmalarından dolayı cezalandırmak hem de geride kalanlara gözdağı vermek olduğu açıktır. Ancak İngilizlerin anlayamadığı konu bu tür baskıların milletimizi hiçbir surette engelleyemeyeceğidir. Türk milleti son ferdî kalana kadar istiklali ve hürriyeti uğrunda mücadele edecektir.

HIYANETİ VATANİYE KANUNU KABUL EDİLDİ

Büyük Millet Meclisi tarafından 29 Nisan 1920 günü Hıyanet-i Vatanîye Kanunu kabul edildi. Kanun, Meclisin meşru otoritesine isyan niteliğinde ifade, eylem ve uygulamaların vatana ihanet suçu kapsamına girmesini düzenliyor. Dolayısıyla kanunun yayımlanma tarihi itibarıyla bu suçlu işleyenler idam cezasına çarptırılacak. Aynı düzenlemeyle halkı Milli Mücadele aleyhinde kışkırtanların da çeşitli sürelerde hapis cezasına çarptırılması öngörülüyor. Öte yandan bu suçlarla ilgili yargılamaların 24 saat içinde tamamlanması da kanun kapsamında yer alıyor. Bu kanun aracılığıyla milletimizin ortak hedefe yöneldiği bir dönemde ortaya çıkan bozguncu hareketlerin hukuk yoluyla engellenmesi amaçlanıyor.

Milli Edebiyatçımız ÖMER SEYFETTİN'i Rahmetle Anıyoruz.

“Başını Vermeyen Şehit” (Kısaltılmıştır)

Yarın arifeydi. Karşıda... Yarım mil ötede Toygun Paşa'nın son kuşatmasından çılgın kışın hiddeti sayesinde kurtulan Zigetvar Kalesi, sönmüş bir yanardağ gibi, simsiyah duruyordu. Yalnız şu Zigetvar... Yıkılmaz bir ölüm seddi halinde "Kızılalma" yolunu kapatıyordu.

Kuru Kadı içini çekti. Sonra "Ah..." dedi. İncecik, sinirli boynunun üstünde bir taş topuz gibi duran çıkık alınlı iri kafasını salladı. Yeşil sarığını arkaya itti. Islak gözlerini oğuşturdu. Şimdiye kadar, asker olmadığı halde, her muharebeye girmişti. Birkaç bin yeniçeriyle dört beş topu olsa... Bir gece içinde şu kaleyi alıvermek isten bile değildi.

Hisardakiler zayıflardan, bekçilerden, hastalardan, ihtiyar sipahilerden ibaretti. Hepsî yüz on üç kişiydi!

- Hey, çavuşbaşı...

- Ne var?

- Kaleden düşman çıkıyor. Erguvani bir esmerlik içinde siyah bir kaya gibi duran Zigetvar'a baktı. Bu kayadan yine koyu, uzun bir kararlı süzülüyor, palankaya doğru akıyordu.

- Bize geliyorlar... dedi. Çavuşa döndü:

- Haydi, gazileri uyandır. Kurban Bayramı'nı bu günden yapacağız.

Çavuş, bir eliyle bakır tolgasını tutarak, koştu. Merdivene daldı. Kuru Kadı, düşman alayına dikkatle baktı. Önlerinde birkaç top da sürüklüyorlardı. Binden fazla idiler. Halbuki hisardaki gaziler? Kendisiyle beraber yüz on dört kişi... "Ama, yine haklarından geliriz!" dedi.

Palankanın ruhu, neşesi, keyfi olan iki arkadaş, bu esnada tuhaf tuhaf laflar söyleyip yine herkesi güldürüyordu. Bunların ikisine de "deli" derlerdi: Deli Mehmet, Deli Hüsrev... Serhatın muharebelerinde, hayale sığmayacak yararlılıklarıyla masal kahramanları gibi inanılmaz bir şöhet kazanan bu iki deli, hiçbir nizama hiçbir kayda, hiçbir disipline girmeyen, dünya şerefinde gözleri olmayan Anadolu dervişlerindendi.

Her zaferden sonra kumandanlar onlara rütbe, hil'at, murassa kılıç gibi şeyler vermeye kalkınca gülerler: "İstemeyiz, fani vücuda kefen gerektir. Hil'at nadanları sevindirir..." derler, hak uğrunda gayretlerine ücret, mükafat, övgü kabul etmezlerdi. Harp onların bayramıydı. Tüfekler, oklar, atılmağa; toplar gürlemeğe; kılıçlar, kalkanlar şakırdamağa başladı mı, hemen coşarlar, kendilerinden geçerler; naralar savunarak düşman saflarına saldırırlar... Alevî gözlerle takip edilemeyen birer canlı yıldırım olup tutuşurlardı.

Ansızın, uzaktaki Türk kulelerinden atılan "işaret topları" işitildi.

Bu, "Biz, dörtmala geliyoruz" demekti. Kuru Kadı eliyle hisarın kapısını açtı. Grijal gazileri "Allah, Allah" naralarıyla müthiş bir taşkın deniz gibi fişkırıldılar. İki koldan hücum olunuyordu. Kollardan birisine Deli Hüsrev, birisine Deli Mehmet baş olmuştu. Ovada, Grijal'e gelen yollardan bir toz dumanıdır kalkıyordu. Nice bin atlı imdada koşuyor sanılırdı. Düşman, bu hali görünce şaşırıldı. İki ateş arasında kaldığını anladı.

Halbuki toz duman içinde yaklaşan ancak beş on gaziydi. Kara Kadı cübbesini atmış. Elindeki kılıç, cesaretlendirdiği gazileri arkasından yürüyordu. Deli Hüsrev, bir sarhoş gibi Kıracın'ın alayına dalmış kesiyor, kesiyor... İnanılmaz bir çabuklukla kaçanlara yetişiyor, ikiye biçiyordu.

Kuru Kadı'nın gözleri Deli Mehmet'i aradı. Bakındı, bakındı. Göremedi. Acaba o muydu? Yüreği ağzına geldi. Düşman safına karışıp kaynaşan kolun arkasında iri bir vücut yere uzanmıştı... Elli altmış adım kadar kendisinden uzaktı... Siyah, yüksek atlı bir şövalye, uzun bir kargıyı bu uzanmış vücuda saplıyordu. Durmadı. İlerledi. Koşarken ayağı bir taşa takıldı. Yuvarlanıyordu. Kılıcı ile fırladı. Hemen toplandı. Kalktı. Düşen kılıcını aldı. Doğruldu. Koşacağı tarafa baktı. Şövalye atından inmiş, kargıladığı şehidin başını teninden ayırmıştı.

Bu anda, bu kestiği baş elinde, yine siyah bir şeytan gibi şahlanan atına sıçradı. Kaçacaktı... Kuru Kadı, bütün kuvvetiyle ona yetişmek için koşarken, baktı ki sol ilerisinde Deli Hüsrev kalkanını sallayarak, avazı çıktığı kadar bağıriyor..

- Mehmet, Mehmet!... Canını verdin!... Başını verme Mehmet!...

Bu nara o kadar müthiş, o kadar tesirli, o kadar yanık ki... Kuru Kadı: "Vah Deli Mehmet'miş!" diye olduğu yerde dikildi kaldı. Durur durmaz, o an, kırk adım kadar yaklaştığı kesik başlı şehidin yerden fırladığını gördü. Nefesi tutuldu. Şaşırıldı. Bu başsız vücut uçar gibi koşuyordu. Kendi kellesini götüren zırhlı şövalyeye yetişti.

Eliyle öyle bir vuruş vurdu ki... Lanetli hemen yüksek atından tepesi üstü yuvarlandı. Götürmek istediği baş elinden yere düştü. Deli Mehmet'in başsız vücudu canlıymış gibi eğildi. Yerden kendi kesik başını aldı. Hemen oracığa yorgun bir kahraman gibi, uzanıverdi.

BÜYÜK EDİRNE KONGRESİ DÜZENLENDİ

İtilaf Devletleri'nin San Remo'da Türk topraklarına yönelik aldığı kararlardan biri, Doğu Trakya'nın Yunanistan'a verilmesiydi. Bu haber, 8 Mayıs'ta Edirne Selimiye Camiinin avlusunda düzenlenen bir mitingle protesto edildi. Aynı kapsamda 9 Mayıs'ta ise 264 delegenin katıldığı Büyük Edirne Kongresi düzenlendi. Kongre'ye Trakya-Paşaeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Merkez Kurulu üyeleri, Edirne ve Çatalca Genel Meclis üyeleri, her bucaktan birer temsilci ve müftüler katıldı. 9 Mayıs'ta başlayan ve 13 Mayıs'a kadar süren Kongre'de, Doğu Trakya topraklarının silahla savunulması kararı alındı. Ayrıca Edirne'de bulunun I. Kolordunun Komutanı Albay Cafer Tayyar Beyin Trakya'nın savunması asker ve silah takviyesi talebi de Büyük Millet Meclisi tarafından uygun bulundu. Böylece vatanın her karış toprağının milletin kanı pahasına korunacağı bir kez daha duyuruldu.

AĞNÂM-I RESMİYYE KANUNU KABUL EDİLDİ

Büyük Millet Meclisi, çalışmalarına başlar başlamaz ilk kanun çalışmasını tamamladı. Meclisin 24 Nisan günü yapılan oturumunda Ağnâm-ı Resmîyye (Hayvan Vergisi) Genel Kurul tarafından kabul edilerek kanunlaştırıldı. Böylece Ağnam-ı Resmîyye, Büyük Millet Meclisi'nin kabul ettiği "1 Numaralı Kanun" oldu. Bu Kanunun özelliği, kapatılan Meclis-i Mebusan'ın görüştüğü en son düzenleme olmasıdır. Ancak söz konusu Meclisin kapatılması nedeniyle müzakereleri tamamlanamayan Ağnâm-ı Resmîyye kanunlaşamamıştı. Bu kanunun kabulüyle Büyük Millet Meclisi, geçmişten gelen bir çizgi üzerinde ilerlediğini ve tarihin mirasına sahip çıktığını gösterdi. Ağnam-ı Resmîyye, geçmişten itibaren halkın sahip olduğu küçükbaş hayvanlar üzerinden alınan bir vergidir. Vergi, genellikle küçükbaş hayvanların yavrusuna zamanı göz önünde bulundurularak Nisan ve Mayıs aylarında toplanır. Bundan dolayı, Kanunun geç kalmadan çıkarılması, Meclis'in önemli bir başarısıdır. Öte yandan, kapatılan Meclis-i Mebusan'daki görüşmelerde, verginin artırılması ve mevcut durumun iki katına çıkarılması önerilmişti. Ancak halkın savaş sonrasındaki durumunu göz önünde bulunduran Meclis-i Mebusan bu teklifi kabul etmemişti. Meclisimiz de milletimizin içinde olduğu iktisadî şartları da göz önünde bulundurarak verginin eskiden olduğu şekilde toplanmasını kararlaştırdı. Böylece kapatılan Meclisin bu konudaki iradesine de sahip çıkılarak vergide bir artış yapılmadı. Söz konusu kanun aracılığıyla savaşta milletin her ferdinin üzerine düşeni yapacağı, ancak fakir halkın iktisadî durumunun da Meclisimiz tarafından göz önünde bulundurulacağı ispatlanmış oldu. ■

San Remo Konferansı Sona Erdi

Dünya Savaşının ardından yapılacak barış anlaşmasının şartlarını görüşmek üzere 19 Nisan 1920 günü İtalya'nın San Remo şehrinde bir konferans toplandı. Konferansta yapılacak anlaşmaların ana hatları müzakere edildi. İtilaf devletleri tarafından düzenlenen konferansa Osmanlı Devleti adına Tevfik Paşa katıldı. Toplantılarda özellikle Ortadoğu coğrafyasının kaderi ve bölgede bulunan petrolerin paylaşılması tartışmaları öne çıktı. Bu topraklarla ilgili hiçbir tarihî hakları olmayan İngiltere ve Fransa Ortadoğu petrollerinin paylaşımı konusunda anlaştı. Her iki devletin bu coğrafyada kendilerine bağlı manda yönetimleri kurulması açısından mutabakata vardıkları görüldü. Söz konusu toplantıda İsviçre'nin Sevr şehrinde imzalanacak nihai anlaşmaya son şeklinin verildiği de ifade edildi. Yaklaşık bir hafta süren konferans 26 Nisan günü sona erdi. Bölgenin binlerce yıllık tarihini ve geçmişini göz önünde bulundurmadan yapılan bu paylaşımın ileride büyük sorunlara sebebiyet vereceği açıktır. Bilinmesi gereken bir diğer gerçek ise Anadolu hükümeti tarafından onaylanmayan hiçbir anlaşmanın asla yürürlüğe giremeyeceğidir. Bu çerçevede hazırlanan bütün anlaşmalar devletlerin arşivlerine değil, tarihin çöp kutusuna gidecektir. ■

Mustafa Kemal Paşa'dan İslam Milletlerine Çağrı

Milli Mücadelemiz, yalnızca Türk milletinin istiklali ve hürriyetiyle ilgili değildir. Anadolu'da başlayan hareket, aynı zamanda tüm İslâm ümmetinin ve mazlum milletlerin de ümitlerinin yeşermesine vesile olmuştur, olacaktır. Bu minvalde, Mustafa Kemal Paşa, önce Hey'et-i Temsiliye Reisi, Büyük Millet Meclisi açıldıktan sonra da Meclis Başkanı sıfatıyla dünyanın her yerindeki Müslümanlara seslendi. 17 Mart 1920 tarihli ilk beyannamede, Paşa, mukaddes Hilafet makamının merkezi olan İstanbul'un resmen ve cebren işgal edildiğini duyurdu. Mustafa Kemal Paşa, bu hareketin bütün İslâm âlemine yönelik olduğunu, "Azerbaycan'ın, Şimali Kafkasya'nın Türkistan'ın, Afganistan'ın, İran'ın, Hind'in, Çin'in, velhasıl bütün Afrika'nın ve bütün Şark'ın" tamamına yönelik bir saldırı durumunda bulunduğunu vurguladı. Bundan dolayı, dünyanın dört bir yanındaki Müslümanların bu saldırıyı kendilerine yapılmış addederek harekete geçmelerini istedi.

9 Mayıs 1920 tarihinde ise "Büyük Millet Meclisi emriyle Mustafa Kemal" imzasıyla "Bütün İslam Âlemine" yönelik yeni bir beyanname yayınlandı. Beyannamede, "İslam'ın tam bir tutulmaya giden güneşi büsbütün kararmasın, tekrar âlemimiz üstünde ışıldamaya başlasın" diye tüm Müslümanların Anadolu'da başlayan kurtuluş hareketine maddi ve manevi destek vermeleri çağrısında bulunuldu. Söz konusu çağrıda, İslam dünyasının, Batılı ülkelerin Kuvayı Milliye aleyhindeki propagandalarına inanmaması gerektiğinin de altı çizildi.

Öte yandan dünyanın dört bir tarafında bulunan Müslümanlardan Anadolu'ya destek de çıg gibi büyüyor. Türkistan'dan Hind Müslümanlarına, Afganistan'dan Irak'a, Filistin'den Mısır'da kadar dünyanın her yerinden Milli Mücadeleye destek mesajları yağıyor. Bu durum, Milli Mücadelemizin arkasındaki manevi desteğin güçlenmesini sağlıyor.

"Şu kopan fırtına Türk ordusudur yâ Rabbi.

Senin uğrunda ölen ordu, budur yâ Rabbi.

Tâ ki yükselsin ezanlarla müeyyed nâmin,

Galib et, çünkü bu son ordusudur İslâm'ın."

Yahya Kemal

SULTANAHMET MİTINGLERİ

Tarih boyunca hiçbir zaman esaret altında yaşamayan Türk milleti İstanbul'un, İzmir'in ve Anadolu'nun farklı yerlerinin işgaline yönelik protesto gösterilerine devam ediyor. Bu kapsamda, Sultanahmet mitinglerinin dördüncüsü yapıldı. İki yüz bin kişinin katıldığı mitingde milletin istiklal ve hürriyetine her durum ve şart altında sahip çıkacağı bir kez daha tüm dünyaya haykırıldı. Mitinglerde en fazla dikkat çeken noktalardan biri, her yaşta kadının erkeklerle beraber kurtuluş mücadelesine destek vereceklerini göstermeleriydi. Sultanahmet mitingleri, Anadolu'da başlayan mücadelenin de en önemli manevî destekçilerinden biri durumundadır.

Mitinglerde Mehmet Emin Bey, Halide Edip Hanım, Hamdullah Suphi Bey, Rıza Nur Bey, Selim Sırrı Bey, İsmail Hakkı Bey, Fahreddin Hayri Bey, Mithad Cemal Bey, Şükûfe Nihal Hanım konuşmalar yaptılar. Halide Edip Hanım'ın 23 Mayıs 1919'da düzenlenen ilk mitingde söylediği şu sözler milletimizin içinde bulunduğu ruh halinin en iyi ifadesi durumundadır :

"Müslüman ve Türk dünyası en siyah bir matemle dalgalanıyor. Bu günkü heyecan emin olunuz ki Müslüman âlemini bir dalga gibi sarsıyor... Biliniz ki küçük görünen Türkiye ve Türkler Müslüman dünyasının başıdır, kalbidir.

Türklere indirilmek istenen darbe bütün Müslüman dünyasının kafasını koparmak içindir. Kardeşlerim, evlatlarım! Ruhu göklerde olan ecdadımız minarelerimizden yedi yüz yılın şanlı Osmanlı tarihinin bugünkü faciasını seyrediyor. Bu tarihi, bu muazzam meydanda zafer alayları yapan kahraman ecdadımızın ruhları karşısında, dünyanın bir başından bir başına at süren ona mağlup erlerin gazapları karşısında başımı kaldırıyor ve diyorum ki: "Ben Türk ve Müslüman tarihinin bedbaht bir kızıyım. Eskileri kadar kahraman fakat bedbaht yeni milletin de bedbaht bir anasıyım. Bu yeni millet namına, ulu ecdadımızın ruhları önünde başımı eğip yemin ediyorum. Bugün kolları kesilmiş Türk milletinin geçmiş günlerdeki kadar cesur bir ruhu var. Yemin ediyorum ki, göğsünü adalet ve insaniyetten alan ecdadımın ilahî namusuna hıyanet etmeyeceğiz. Allah'ıma ve hakka dayanarak Türk milletinin son yolunu size ve dünyaya ilan ediyorum." Öte yandan İstanbul'un Sultanahmet dışında Fatih ve Üsküdar semtleriyle Anadolu'nun farklı yerlerinde de aynı amaç doğrultusunda çok sayıda miting düzenlendi. Tüm mitinglerde milletimiz hürriyet ve istiklal konusundaki kararlılığını ortaya koydu. ■